

KALVÍNSKE HLASY

ÚRADNÝ ORGÁN
REFORMOVANEJ KREŠŤANSKEJ CIRKVI NA SLOVENSKU

Ročník LXXXIX.

Číslo 6.

Komárno, jún 2018

Cena 30 centov

EKUMÉNA A DUCH SVÄTÝ...

Združenie príslušníkov rôznych cirkví usilujúcich sa o prekonanie rozdielov vo viere je definované pojmom – ekuména. Úsilie o zjednotenie všetkých kresťanských cirkví na svete nazývame ekumenizmus, o ktorý sa usiluje aj Svetová rada cirkví, ktorá vznikla v roku 1948 v Amsterdame. Nový impulz ekumenizmu dal Druhý vatikánsky koncil (1962–1965) a tak po jeho skončení sa aj katolícka cirkev stala pozorovateľom vo Svetovej rade cirkví.

Ekumenizmus neznamená pohltenie jednej cirkvi inou, ani splynutie všetkých cirkví. Jeho hlavným cieľom je stretávanie sa vo viere v jediného Boha, ktorý sa prejavuje ako Svätá Trojica: Boh Otec, Boh Syn Ježiš Kristus a Boh Duch svätý. Duch svätý, ktorému dôverujeme, ktorý je po našom boku, aby nám pomáhal, pôsobí aj v našom cirkevnom zbore v Humennom. Veď už desať rokov sa stretávame v duchu ekumény v rámci spoločenstva kresťanských cirkví v našom meste. Podujatia v ich rámci nám pomáhajú navzájom sa spoznávať a zblížovať sa počas spoločne organizovaných stretnutí. Medzi najvýznamnejšie podujatia patrí Pašiový sprievod mestom na Veľký piatok. Začína sa v rímskokatolíckom kostole, pokračuje do pravoslávneho chrámu, prichádza do reformovaného kostola a končí sa v gréckokatolíckom chráme.

Predstavitelia týchto cirkví už roky nesú na svojich pleciah ten istý symbolický drevený kríž a pri každom zastavení prednesú príhovor k veriacim. V bratskej láske sa stretávame aj pri príležitosti týždňa modlitieb za jednotu kresťanov i na eucharistických slávnostiach v rámci mesta. Na nich zisťujeme, že je viac toho spoločného ako toho, čo nás odlišuje. Veď všetci veríme v jedného Boha, ktorý nás stvoril, je Spasiteľom a Posvätitelom všetkých, ktorí sa Mu otvoria, a skrz cirkev, ktorú založil, nás vedie cez pozemský život do nebeského kráľovstva k životu večnému.

V duchu ekumény sa nesie aj obsah konferencií *Minulosť nás spája – budúcnosť zaväzuje*, ktorej 9. ročník práve pripravujeme. Túto konferenciu organizujeme i obsahovo realizujeme v spolupráci s miestnou filiálkou evanjelickej cirkvi augsburského vyznania, s ktorou spoločne zdieľame náš kostol, keď bola založená v roku 1880 spoločná protestantská dcérocirkev. Tento rok sa zameriame na spomienku obetí I. svetovej vojny, ktoré bez rozdielu vierovyznania či národnosti ležia vedľa seba aj na vojenskom cintoríne v našom meste. A tak v duchu Písma svätého vyznajme svoju vieru v Pána Ježiša, ako Spasiteľa a hlavu cirkvi a svojou činnosťou i životom spoločne oslávme doma i vo svete nášho Boha Otca, Syna i Duchu Svätého.

Arpád a Valéria Csontos

Zasadnutie Synody v Csillagház

Dňa 28. apríla sa v Rimavskej Sobote, v Csillagház, ktorý bol odovzdaný vlani, konalo zasadnutie Synody našej cirkvi. Zasadnutie sa začalo kázňou zástupcov biskupa – **Róberta Géresiho** v maďarskom a **Jána Semjana** v slovenskom jazyku. Nosnou témou rokovania bol rad hlásení. Začal biskup **László Fazekas**, ktorý zvesť Božieho Slova založil na *2Tim 3,1*: svojím svedectvom sa máme navzájom posilňovať a povzbudzovať a máme povzbudzovať aj naše spoločenstvá, a tak budovať cirkev ako pozemské Kristovo telo. Potom dopodrobna opísal situáciu cirkvi vo svete, na Slovensku a poskytol aj obraz o živote Generálnej cirkvi, spomenul zahraničné podporné organizácie a hovoril aj o tom, že považuje za nevyhnutné, aby sa cirkev postavila na vlastné nohy, preto považuje za potrebné zostavenie komplexného ekonomického plánu. Z veľkých investícií boli vlani 3 ukončené: Dom Timóteus v Komárne, ktorý slúži ako domov dôchodcov, budova v centre Košíc, ktorá je vo vlastníctve Zväzu mladých reformovaných (Maďarské reformované centrum) a Cirkevné centrum Csillagház v Rimavskej Sobote. Biskup ďalej informoval aj o tom, že vláda Maďarska podporila maďarské senioráty našej cirkvi s cieľom uskutočnenia strategických a investičných plánov sumou 5 662 870,24 eur. Vďaka tejto sume si 160 cirkevných zborov mohlo obnoviť svoje nehnuteľnosti a 6 škôl dostalo podporu na rozvoj a investície. Spomenul aj projekt materských škôl, (Pokračovanie na str. 7)

Dňa 24. júna mnohí kresťania oslavujú sviatok narodenia Jána Krstiteľa, ktorý bol posledným prorokom starozákonného typu. Početným zástupom vydával svedectvo o pokání a krstil v rieke Jordán. Pokrstil tiež Pána Ježiša. Napokon bol popravený na príkaz tetrarchu Heroda Antipasa. Kresťania si sviatok narodenia Jána Krstiteľa pripomínali už od 4. storočia. Dňa 29. júna mnohí kresťania zasa oslavujú sviatok apoštolov Petra a Pavla. Apoštol Peter, ktorý sa pôvodne volal Šimon,

patril medzi učeníkov Pána Ježiša. Neskôr bol jedným z najvýznamnejších členov jерuzalemského cirkevného zboru. Apoštol Pavol, pôvodným menom Saul, bol nadaným učencom. Po svojom obrátení pôsobil najmä medzi pohľanmi. Obaja apoštolí pravdepodobne zahynuli v Ríme počas prenasledovania v roku 67. Vyššie zmienené kresťanské sviatky členovia reformovanej kresťanskej cirkvi neoslavujú, zmienené osobnosti však majú mať v úcte.

MYŠLIENKY

KRISTUS OSLÁVENÝ V NÁS

Jednou z príznačných črt súčasnej spoločnosti je všadeprítomná reklama. Nikto nechce spochybňovať jej dôležitosť. Bez dobrej reklamy by sme si mnohé výrobky nielen nevšimli, ale nevedeli nič o ich užitočnosti a kvalite. Ale tu sa tiež aj končí všetko pozitívne, čo o reklame

nás vyslovene škodlivé. Stretávame sa s tým denne a stretávame sa s tým, nielen pokiaľ ide o produkty súvisiace s telesnou stránkou života. Najsmutnejšie je, keď počujeme vyznávať mladého človeka: Nikdy by som si nezbabral život, ak by ma niekto prv nevaroval.

Napriek mnohému, čo človek dnes má alebo môže mať, zo všetkého najviac potrebuje Boha. To síce cirkev vie už dobré dve tisícročia, otázkou iba je, akého Boha ponúka a ako. Nechcem sa vracat do minulosti a hodnotiť všetko dobré i menej vydarené, čím sa cirkev prezentovala pri šírení evanjelia. Hodnota dedičstva, na ktoré ako reformovaní nadväzujeme, je v každom prípade nespochybniteľná. Vieroučne nič zásadne nové nemusíme hľadať ani vymýšľať. A predsa zápas, ktorý je pred nami, je vždy iný,

Hodnota dedičstva, na ktoré ako reformovaní nadväzujeme, je v každom prípade nespochybniteľná.

môžeme povedať. To, čo si kladie dnes za cieľ, nie je ani tak oboznamovať s rôznymi produktmi, ktoré sú momentálne

„Neprosím, aby si ich vzal zo sveta, ale aby si ich ochránil pred zlým“

(Jn 17,10).

na trhu, ani uspokojiť potreby zákazníkov, ale vytvárať vedomie potreby. Presvedčať, že konkrétne veci určite potrebujeme, aj keď pravda je taká, že ich nielenže nepotrebujeme, ale môžu byť pre

nový, originálny. Konkrétne tento náš je z roku 2018. To, ako sa s tým svojim vysporiadali generácie pred nami, dnes už nemusí stačiť. Dnešný človek, ktorý sa „stratil“ uprostred rôznych ponúk toh-

Pred tvárou Hospodina

Všemohúci Bože, ktorý si svojou milostivou prozreteľnosťou vyniesol na svetlo moje veľké a do neba volajúce hriechy, prosím Ťa pokorne, aby si v tejto svojej milosti voči mne pokračoval. A keď sa mi teraz svedomie prebudilo, nech si spomínam na cesty, po ktorých som chodieval a nech vyznávam, ľutujem a znenávidím si všetky hriechy svojho predchádzajúceho života. Milosrdný Bože, daj mi pociťovať pravú ľútosť nad hriechmi, ľútosť, ktorej si sľúbil milosť a odpustenie, aby sa mi aj následky môjho pochybenia stali požehnaním a aby som u Teba vo všetkom našiel milosrdenstvo pre zásluhy a zmierenie nášho Pána Ježiša Krista.

Amen.

(Thomas Wilson)

to sveta, ktorý sa odcudzil sám sebe a svojmu poslaniu, musí byť nájdený. Musí prežiť prijatie: to, že patrí nie všetkým tým povrchným, prchavým a nestálym veciam, na ktorých postavil svoj život, ale niekomu, kto je reálny, živý, kto ho má rád a ktorého láska nepodlieha ľudskej nestálosti, sympatiám

Ale Ježiša, ktorý vo svojej láske žije v cirkvi, a tento model života v Ňom a s Ním posúva ďalej ako výzvu.

a náladám, ale je stála a je možné sa o ňu kedykoľvek oprieť a ísť s ňou aj do tých najkrajnejších a hraničných situácií života. Áno, ktorého láska znamená život a preto nás nik a nič od nej nemôže odlúčiť (Rím 8,35-39).

Čím viac je tento náš svet civilizovaný a dômyselnejšie usporiadaný, tým viac potrebuje Ježiša. Možno nie hneď ako vzor učiteľa či náboženského vodcu. Ale Ježiša, ktorý vo svojej láske žije v cirkvi, a tento model života v Ňom a s Ním posúva ďalej ako výzvu. Ako záujem lásky, ktorej prirodzenou túžbou je to najlepšie pre nás. Môžeme mať pochybnosti o dosahu takéhoto zamerania. Uskutočňujeme ho však v mene toho, ktorý vyznal vo Veľkňazskej modlitbe, že je oslávený v nás (Jn 17,10).

Ján Semjan

List písaný Efezanom (Základ jednoty cirkvi v Kristovi 2,11–22)

Úvodom tohto oddielu sú síce oslovení kresťania z pohanov ale, týka sa to všetkých, ktorí boli mŕtvi v prestúpeniach a hriechoch. Apoštol chce, aby pamätali na túto svoju minulosť, aby nezabudli, čoho sa im skrže Krista dostalo. Boli odcudzení nielen voči Bohu, ale i voči Božiemu ľudu. Rieši sa tu jednota cirkvi Židov i bývalých pohanov. V tej dobe to bol živý a veľmi akútny problém. Boh si spomedzi všetkých národov vyvolil Izrael za svoj zvláštny ľud, aj keď bol pánom všetkých. Izrael však sa svojmu poslaniu spreneveril a namiesto služby všetkým, pohŕdal mnohými. Kresťanská misia spočiatku bola zameraná na Izrael, až apoštol Pavol pochopil svoje poslanie ako zvestovanie Krista a spasenie v ňom, bez splnenia predpisov Zákona, aj pohanom. Izraeliti boli presvedčení, že Kristus, ak už bol Mesiášom, bol Mesiášom Izraela a pre pohanov len tak, že sa stanú Židmi a podobia sa všetkým rituálnym predpisom Zákona, najmä obriezke. O tom apoštol píše, keď kresťanom z pohanov prikazuje, že majú pamätať na dobu, keď „vás tí, čo sa volajú obrezanými rukou na tele, nazývali ne-

obrezanými“, a podľa týchto kritérií boli pohanovia v tom čase bez Krista, vylúčení zo spoločenstva Izraela a bez účasti na zmluvách Božieho prísľubu, bez nádeje a bez Boha na svete. Ale viac ako na to, majú pamätať, čoho sa im skrže Božie milosrdenstvo, v Kristovom diele vykúpenia z milosti, dostalo. Kristus nielen odstránil múr ich odcudzenia od Boha, takže majú skrže Krista i oni prístup k Bohu, ale Kristus svojou obeťou odstránil aj múr nepriateľstva medzi Izraelom a nimi, a tak ľudia kedysi ďalekí, sa stali v Kristovi blízkymi, a to všetko učinil Kristus svojou krvou na kríži. Tam na kríži je položený základ nového ľudu, ľudu zjednoteného, napriek všetkým predchádzajúcim rozdeleniam. Jednotu nevytvárame my ľudia, na základe nejakých vzájomných sympatií, či spoločných záujmov, spoločného jazyka, či národnej, alebo inej príslušnosti, ale Kristus. „Veď on je náš pokoj, keď oboch spojil v jedno a svojím telom zbúral rozdeľujúci múr nepriateľstva“.

Dieło Kristovho vykúpenia otvorilo dve re vstupu k Otcovi všetkým rovnako. K Bohu nevchádzajú inak Židia a inak poha-

nia, ale všetci rovnakými dverami, ktorými je Kristus. Čo to teda znamená? Autor na to používa viac obrazov: boli ste, ale už nie ste, cudzinci a prišielci. Cudzinci boli bezdomovci, bez domovských práv, mohli síce medzi ostatnými bývať, ale nemali rovnaké práva ako domáci. Teraz ste občania Božieho otcovského domu s rovnakými právami a patríte do rodiny Božích dietok, ako ostatní. Tú istú skutočnosť vyjadruje autor iným obrazom, obrazom stavby. Pre každú stavbu je dôležitý základ. Stavba Božieho domu je postavená na svedectve apoštolov a prorokov o Ježišovi Kristovi, ktorý je uholným kameňom, spájajúcim dva rohové múry. On drží pevne a pospolu celú stavbu cirkvi. Tá však nie je tu na zemi už hotová. My sme tiež kamene pri jej budovaní tak, že sme spojení s ním i medzi sebou navzájom a len tak rastie táto stavba v svätých chrám Pánovi. Jednota cirkvi je však daná tým, že má jedného spoločného Pána, a len tento je spojením všetkých, s rozdielnou minulosťou, v jedno.

Ján Janovčík

POD LAMPOU

TRETÍ GROŠ – Ako sa s láskou postarať o svojich starnúcich rodičov

Knihá Tretí groš sa mi do rúk dostala v čase, keď bol môj otec tesne po infarkte, deň čo deň chodil na preväzy s nohou, na ktorej mal kvôli silnej cukrovke odrezané všetky prsty, a veľmi trpel. A bolesťami trpí dodnes.

Takmer každý z nás sa ocitne v období, keď deti dorastajú a potrebujú nás čoraz menej. Sme zamestnaní a dostatočne vyťaženi, no zdá sa, že sa konečne objavuje akýsi priestor na naše takmer zabudnuté sny, plány. Preto nás mnohých v tomto možno pokojnejšom období života zaskočí fakt, že je tu niekto, kto sa ešte nedávno o nás staral, no teraz sám potrebuje našu pomoc. Náš otec, naša mama. Dostávame sa tak do nového a strach vzbudzujúceho sveta, kde veľakrát zlyhávame. Cítíme sa vystrašení, trápni a nekompetentní. Prežívame súcit, ale aj vinu a rozhorčenosť. A to je len začiatok. Slabosť našich rodičov sa stále zväčšuje. Knihá *Tretí groš* je fantastickým sprievodcom a povzbudením od kresťanskej autorky Emily Ackermanovej, ktorá opatruje svojich rodičov, a prechádza rôznymi skúsenosťami. Rozpráva otvorene, nemoralizuje, neodsudzuje, ne-

zlahčuje ani nediktuje. Zamýšľa sa nad tým, aká mnohoraká pomoc sa dostáva matkám – rodičom pri výchove detí. Exis-

tujú svojpomocné skupinky mamičiek a hromada kníh a odborníkov, ktorí sa venujú tejto problematike. No kde nájsť káz-

ne, knihy, web stránky alebo časopisy na tému starostlivosti o rodičov? Nepotrebuje hľadám aj my podporu, lásku a povzbudenie? Autorka tejto knihy v ťažkom období, na ktoré nebola pripravená, hľadala pomoc na rôznych miestach. No keďže neobjavila ani jedinú knihu na túto dôležitú tému, rozhodla sa, že ju napíše sama. Knihá *Tretí groš* hovorí o výmene rôl, o rozpakoch, časovom manažmente a aj o vyrovnávaní sa s úmrtím. To, že naši rodičia potrebujú opateru, nás možno zaskočilo, no Pána Boha určite nie. „Ja poznám svoje zámyery, ktoré mám s vami, sú to zámyery pokoja, a nie nešťastia, dám vám budúcnosť a nádej“ píše sa v Jer 29,11. Autorka knihy dodáva, že „starostlivosť o rodičov prináša do našich životov veľké výzvy, ktoré odhalujú hlbiny vnútra tak ako nič iné“. Boh nedovolí, aby sme v tejto ťažkej situácii ostali odkázaní sami na seba.

Človek starajúci sa o starnúceho rodiča mnohokrát čelí pokušeniu správať sa a komunikovať s neláskou. Je zložité rodiča kvôli jeho bezpečiu usmerňovať a zároveň mu preukazovať lásku. Ako opatrovatelia rodičov máme ale celoživotné spomienky na obdobia, keď boli v plnej sile. Práve tie nám môžu pomôcť vo chvíľach hnevu a vyčerpania.

Monika Demeterová

Ján Kalvín mal v Ženeve spolupracovníkov, ktorí mu snaživo pomáhali v reformačnom zápase. Niektorí sa odklonili od cesty Kalvínovej a spôsobovali samé problémy.

„Ešte najviac sympatií môžeme mať pre Sebastiána Castellia, rektora v Ženeve. Kalvín sa s ním rozíšiel po krátkej spolupráci, vážil si jeho nadanie a učenosť, ale bál sa o neho pre jeho hašterivosť, ctižiadosť a seba lásku“.

Castellio preložil Nový zákon, ktorý mal Kalvín ešte skontrolovať pred tlačou. Rôzny pohľad napríklad na Apoštolské vierovyznanie – Kristovo zostúpenie do pekiel – ich rozdelil. Castellio tvrdil, že Kristus si prežil peklo priamo na kríži, ale Kalvín to rázne odmietal.

Jérôm Bolsec bol ženevským lekárom, spochybňoval Kalvínovo učenie o večnom vyvolení a predurčení – predestinácii. Kalvín ďalej o predurčení jasne vyučoval: „Veriť vo večnú radu Božiu, rozhodujúcu so zvrchovanou slobodou a milosťou o našom živote a našej smrti, časej i večnej, znamená vzdať Bohu česť a slávu, pokorne sa skloniť pred Jeho majestátom a odovzdať sa Mu do úplného vlastníctva. Poznať veriacou myslou, že patríme z večného rozhodnutia Božieho vo všetkom všade svojmu Pánovi, zbavuje úzkosti i strachu, nepokoja a váhavosti.“

My rovnako i dnes spochybňujeme Kalvínovo učenie o predurčení, ktoré

učeny a nadaný reformátor založil na základe Písma. Ťažko je nám pochopiť, že už dopredu je rozhodnuté. My to chceme meniť a sme presvedčení, že to aj dokážeme. Spoliehame sa na Boha presne tak ako na človeka. Božiu vôľu by sme hneď a zaraz zmenili. Kalvín by nám dal! „Spolahni sa na Kristovu lásku, prijmi od Neho dary odpustenia i zmierenia a vyzývaj nevystihnuteľnú milosť Božiu, ktorej sa zalúbilo pred ustanovením sveta vyňať svojich vyvolených zo zástupu hriešnikov a povolať ich do svojej služby!“.

To rovnako platí pre nás dnes, ako to bolo v minulosti, Kristus nám dáva nekonečnú lásku a On je naša minulosť i budúcnosť. Podľa reformátora sa náš pohľad viery musí sústavne orientovať práve na Krista. Musíme pamätať na Božie vyvolenie: „Prečo ponechal Boh iných ľudí ich hriechom, áno, prečo ich určil na večnú smrť, toto však nemôžeme, hovorí Kalvín, vo svojej obmedzenosti vedieť. Nestáva nič iné, než sa skloniť pred tajomstvom Božej spravodlivosti. Boh má dôvody pre svoje rozhodnutia a nám ich zjaví, keď budeme stáť pred súdnou stolicou Pána“. Miguel Servet, lekár a bohoslovec pôvodom zo Španielska, odsúdený zomrel na horiacej hranici v roku 1553. Kalvín je dodnes vinený za to, že ho dal upáliť, hoci súdila a rozsudky vykonávala len svetská vrchnosť. „Servet nadviazal na gnostikov a novoplaton-

ských pantheistov, na modalistov a monarchiánov a pokúšal sa proti starokresťanskému učeniu o Trojici poukázať, že Kristus je najvyššou ideou, najvyšším spôsobom, ktorým sa Božstvo rozvíja vo svete javov, a ktorým potom prechádza celá stupnica svetového diania od najvyšších po najnižšie stupne.“

Kalvín dobre vedel, že na tom, čo Servet tvrdil, sa nedá budovať cirkev. Reformátor chcel zaraziť spochybňovanie a útoky proti Božej Trojici, ktoré trvali u Serveta od roku 1531, teda 22 rokov. O Servetovi raz úprimne prehlásil: „Nič tak nepotrebuje ako pokoru. Tá mu však môže byť daná iba Duchom Božím, nikým iným“. Božie Slovo je vždy živé, neprestajne vyžaduje poslušnosť viery. Ludský rozum tu márne rozvíjal akési idey, ktoré nie sú pre vieru osožné. Servet si získal zopár priaznivcov, ktorí odmietali Kalvínov dôraz na život podľa Božieho Slova. Ako uvádza naša kniha *Kardinál a reformátor* – Kalvín – bojoval na život a na smrť. Nedopustil úpadok reformácie, spochybňovanie Svätej Trojice Božej.

Zásadný postoj viery v Trojediného Boha má svoj význam rovnako i dnes. Reformácia je celá založená na Písme, môže byť niekým spochybňovaná, ale ne stráca svoj významný vývoj. Ženeva s Kalvínom podstatne inšpiruje k horlivosti pre Krista.

Juraj Gajdošoci

MYŠLIENKY

Som súčasťou Božieho plánu aj na dôchodku?

Dnes mi pani v domove dôchodcov povedala: „pani farárka, radšej byť stokrát mladý ako raz starý“.

V cirkevných zboroch máme ľudí, ktorí sa vedú s takouto skúsenosťou sto-

tožniť. V našom svete sa cení mladosť, pripravenosť, rýchlosť, výkonnosť. A občas to tak vyzerá aj v cirkvi. Môže sa

stať, že sa pýtame: v čom najst' zmysel života, keď už nestíhame s dychom, si-

lami či schopnosťami? Avšak keď nás Kristus vyzýva svojimi slovami a činmi vyzýva k aktívnemu životu, robí to bez ohľadu na vek. Veď až keď život prežijeme, až vtedy môžeme naplno na sebe demonštrovať, ako sa naplňajú Božie úmysly so životom človeka. Lebo veď nakoniec v živote veriaceho človeka nejde o „sebarealizáciu“, ale o realizáciu Božej vôle v našom živote.

Preto v cirkevných zboroch potrebujeme ľudí, ktorí vedú pomocť svojimi modlitbami, svojimi skúsenosťami. Ktorí majú čas na to, aby sa stretli a napríklad svojou prítomnosťou na bohoslužbe tvorili priestor, kde Duch Boží môže pôsobiť. Iste, byť mladý je nádherná skúsenosť. Ale tí, ktorí udržia svoju vieru do konca, tí dosahujú cieľ života.

Eva Oslíková

Marcové nedele (postupne, ako brat farár **Hamari** slúžil,) boli milými príležitosťami počas bohoslužieb, aby si reformovaní veriaci vo Vajkovciach, Rozhanovciach a Beniakovciach uctili svojho kazateľa Slova Božieho pri príležitosti jeho 50. narodenín a 20 rokov pôsobenia v týchto zboroch.

V Beniakovciach a Rozhanovciach ho pozdravili gratuláciami, kvetmi a darmi. V matkocirkvi vo Vajkovciach mu okrem toho pripravili aj prekvapenie. Vystúpil zborový spevokol s piesňami a básňami a aj najmenší z detskej besiedky pozdravili jubilanta svojim milým vystúpením. Kurátor mu v ďakovnom prihovore vyjadril úctu, vďaka a okrem iného povedal: „Pán Boh nás už od narodenia svojim Slovom i sviatosťami uistuje o svojej zachraňujúcej moci, vedení a láske. A za to Mu máme byť vďační pri každej príležitosti a životnom medzníku. Takouto príležitosťou je Tvoja 50-ka a životným medzníkom bude o pár mesiacov Tvoje 20-ročné pôsobenie farára v našom cirkevnom zbore. Ďakujem preto v prvom rade Pánu Bohu za všetko, čo sme mohli skrz tvoju službu prijímať. Ďakujem tebe za všetko, čo si za 20 rokov na Pánovej vinici vykonal. Verím, že to bola Božia vôľa a vedenie, keď si prišiel pred 20 rokmi do Vajkoviec ako mladý kazateľ. Aj dnes si viem živo vybaviť ten deň. Tu si sa oženil a založil si si rodinu. Tu si nám hlásal evanjelium, tu si sa snažil zveľaďovať hmotný majetok zboru. Tu si sa ako zástupca biskupa našej reformovanej kresťanskej cirkvi usiloval o určité zmeny, týkajúce sa jej organizácie. Možno sa nespĺnilo

všetko podľa твоjich predstáv, o čom vieš zaiste iba ty sám. Čo môže byť pre kresťana krajšie, ako môcť prebývať v dome Hospodinovom a nehanbiť sa za evanjelium Kristovo, ktoré je mocou Božou na spasenie každému veriacemu?! O tom prvom spevokol, to druhé si mal ako evanjeliový text pri svojej inštalácii za nášho farára. To by som chcel zaželať v prvom rade tebe, milý Marián, no prostredníctvom tvojej služby aj všetkým nám. Prajem ti veľa Božej milosti, dary Ducha Svätého, pevné zdravie, pokoj a radosť v rodine. Do tvojej ďalšej služby ešte veľa Božieho požehnaní, ochoty a snahy byť dobrým služobníkom. Na záver slová apoštola Pavla Efezským, nielen pre teba, ale pre všetkých nás »Vykupujte čas, lebo dni sú zlé. Preto nebudte nerozumní, ale rozumejte, čo je vôľa Pánova« (5,16–17).“

Marián Hamari sa narodil 12. marca 1968. Základnú školu absolvoval v Záhore a v Bežovciach. Duchovne rástol v rodine, ktorá bola vždy aktívna v reformovanej cirkvi. Jeho mama je dlhoročná kurátorka v zbore Záhore. Jeho brat, Miroslav Hamari spolu so svojou manželkou pôsobia ako duchovní v Českokobratrskej cirkvi evanjelickej v Plzni. Po maturite na Gymnáziu v Sobrance pokračoval v štúdiu na Evanjelickej teologickej fakulte Univerzity Karlovej v Prahe v rokoch 1986–1991. Potom absolvoval zahraničné štúdiá v USA na teologických školách v Princetone v New Jersey a Pasadene v Kalifornii.

Ako duchovný pôsobil vo viacerých cirkevných zboroch: Jenkovce, Kristy, Tašula,

Velké Revištia, Blatná Polianka a Svätúš. V roku 1998 – po odchode brata farára Michala Hudáka do dôchodku – nastúpil ako reformovaný farár do Cirkevného zboru vo Vajkovciach, ktorého súčasťou sú aj filie Rozhanovce a Beniakovce. V roku 2006 bol slávnostne inštalovaný za zborového farára a kazateľa Božieho slova vo Vajkovciach.

Počas duchovenskej služby pôsobil v seniorátnej rade Ondavsko-hornádskeho seniorátu a neskôr v rokoch 2009–2015 bol zástupcom biskupa za slovenskú časť Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku. Zúčastnil sa množstva cirkevných a teologických konferencií a zasadnutí v zahraničí. V roku 2010 zastupoval reformovanú cirkev na valnom zhromaždení v USA, kde sa zlúčili dva celosvetové reformované zväzy.

Ako člen Spevníkovej komisie spolupracoval na príprave a vydaní nového slovenského reformovaného Spevníka. Vo Vajkovciach za jeho pôsobenia boli vykonané viaceré rekonštrukčné práce – generálne opravený interiér a exteriér kostola a farská budova. Vo filii Rozhanovce bol vybudovaný a v roku 2012 slávnostne posvätený nový „ekumenický“ kostol, ktorý patrí nielen reformovaným, ale aj evanjelickým veriacim.

Jeho schopnosti, teologické myšlienky, názory a práca sa odrazili aj v písanej forme – publikoval v rôznych periodikách doma i v zahraničí.

Božena Fazekášová
a **Denisa Hrehorová**

Seniorátne stretnutie spevokolov v Michalovciach

Michalovský reformovaný kostol sa v snečnú jasnú nedeľu 15. marca 2018 stal požehnaným miestom pre stretnutie spevokolov z Michalovského reformovaného seniorátu. Stretnutie zodpovedne pripravil za misijný referát nášho seniorátu duchovný **Peter Korpa**. Celé podujatie pohotovo moderovala členka michalovského zboru a spevokolu **Viera Šoltesová**. Spoločné piesne viedol michalovský kantor **Stanislav Kasinec**. Oddelenie cirkevnej hudby na stretnutí zastupovala sestra **Noémi Bodnár**.

Krásny úvod celého podujatia nám pripravili svojim spevom deti a mládež z Trhovišťa, následne vystúpil zborový spevokol z Trhovišťa, viedol ich farár **Pavol Kačkoš**. Pod vedením kantorky **Emílie Pasterákovvej** spieval spevokol zo Svätúša. Spevokol z Palína dirigoval kantor **Ma-**

rek Janovčík. Farárka **Mária Meňkyová** viedla spevokol z Lastomíra, v tomto spe-

vikole spieval i brat kantor **Juraj Kačmár**.

Zaznela aj spoločná mohutná pieseň zborov z Palína a Lastomíra. Spevokol So-

li Deo glória z Michaloviec dirigovala sestra **Veronika Savková**.

Na záver nádhernej chvíle boli spevokolom, deťom a mládeži rozdané pamätne

listy a vecné darčeky. Nasledovalo občerstvenie a spoločné zdieľanie bohatých zážitkov viery, ktorá sa vyjadruje aj vrúcny kresťanským spevom. **Juraj Gajdošoci**

Muži, od ktorých Boh veľa chcel Pavol, muž, ktorý to pochopil na prvý raz

Apoštol Pavol, predtým Saul, podľa ekumenického prekladu Šavol, bol vzdelaný a zbožný muž. Z lásky k Bohu prenasledoval kresťanov. Nevedel totiž ani za svet pochopiť, ako by mohol niekto, čo i len trochu veriť v Boha, ktorý zomrel na kríži. Ukrižovaný Mesiáš bolo preňho rúhanie prvého stupňa, drzosť, ktorú bolo treba ľuďom vybiť z hlavy násilím.

Kresťania hovorili veci, ktoré nemohol počúvať a preto ich zatýkal všade, kde na nich narazil. Bol v tom veľmi dobrý. Byť dobrým, to bola jeho základná vlastnosť, vždy dosahoval výnimočné výsledky. V nenávisti, ale potom aj v láske. Jemu, vzdelanému farizejovi, žiakovi veľkého Gamaliela, sa zdalo, že robí Bohu česť, ak nenávidí tých, ktorí hlásajú také neuveriteľné bludy. Že ukrižovaný Mesiáš!?

Neviem, či bol apoštol Pavol pred svojím obrátením, vo svojom vzdelaní až tak ďaleko, že by bol schopný vyznať, že ako ľudia sme obmedzení a spoznávame len čiastočne a okrajovo a zďaleka nevieme všetko. Zdá sa, že sa pred osudovým stretnutím s Pánom Ježišom nepovažoval za obmedzeného a čiastočne spoznávajúceho, skôr mal pocit, že všetkému najlepšie rozumie. Aj takúto hroznú podobu prenasledovateľa a ničiteľa môžu mať ľudia, ktorí veria v Boha. Kvôli svojim presvedčeniam si môžu ublížiť. Niekedy Bohu nerozumieme a myslíme, že on potrebuje našu zlobu pri presadzovaní svojho kráľovstva. Vždy, keď stratíme pokoru a keď povýšime to, čo vieme, a čo považujeme za dôležité nad Krista, môžeme ľahko ublížiť tým, ktorí sú vedľa nás a myslia si

niečo iné, niečo iné považujú za dôležité. Po stretnutí s Pánom Ježišom apoštol Pavol pochopil, že to najpodstatnejšie nie je, či si muž alebo žena, či si Slovák alebo Maďar, ale či miluješ Boha zjaveného v Ježišovi Kristovi. Jedinou absolútnou skutočnosťou je láska, ktorá nás môže spojiť a to je láska zjavená v kríži a vzkriesení Pána Ježiša Krista.

Stretnutie s Pánom Ježišom môže aj nám pomôcť, aby sme podobne ako Pavol pochopili, kto je Boh a aký naozaj je. Na Ježišovi, na celom jeho príbehu vidíme, že ako vtelený Boh sa stáva posled-

ným, služobníkom všetkých, dáva svoj život, nikoho neodsudzuje, ale namiesto toho, aby čo i len jedného človeka odsúdil, nechá sa ukrižovať a zostupuje do pekiel, aby nás všetkých zachránil.

Akú predstavu Boha máme my? Nie je to tá stará Pavlova predstava, ktorá nám umožňuje nenávidieť všetkých, ktorí nezmysľajú ako my? Akí sme my, a kto je pre nás Pán Ježiš? Je to Boh, ktorého nasledujeme, alebo Ho iba prenasledujeme nenávidením tých, ktorých môžeme milovať a objat?

Janette Knežová

Tibor Sabovik Rodina

*Z rodiny sa cirkev buduje v Boží dom,
otec a matka sú hlavnými aktérmi v ňom.
Domáci sú členmi tejto božej rodiny,
posilňuje ich sám náš Pán Boh jediný.*

*Od tejto základnej bunky rodiny,
svoji nech sú Duchom Svätým vedení.
Všetci, ktorí majú Boha za svojho Otca,
týmto je cirkev svätá ako ich matka.*

*Manželstvá aby sa dôstojne uzatvárali
a tak svoju mravnosť Pánovi preukazovali.
Kresťanský otec vedie rodinu pevne,
deti s takého manželstva sú sväté.*

*Otec zabezpečuje rodinu, miluje ženu,
deti sa učia poznávať Pána a slúžia Mu.
Manželka uznáva zvrchovanosť manžela,
stará sa o dobrú poveseť domu a je milá.*

*Vnúčatá pomáhajú svojim starým rodičom,
deti dbajú, aby nemali nedostatok v ničom.
Cirkev ale má taký sloh rodinného života,
aby sa zbavila pokrivenia, držala sa Písma.*

ANKETA

17. jún je Dňom otcov. Oslovili sme preto Jána Marcincáka, presbytera v Záhore, a aktívneho člena reformovanej cirkvi, aby sa s nami podelil o svoje skúsenosti, ako byť dobrým otcom. Spolu s manželkou vychovali dvoch synov, ktorí navyše pôsobia na pôde našej cirkvi.

Takže pán presbyter, čo by ste odporúčali dnešným otcom?

Pán Ježiš Kristus povedal: Nie vy ste si mňa vyvolili, ale ja som si vyvolil vás, to platí ako o mojich rodičoch, o mne, ale aj o mojich deťoch. Narodil som sa do reformovanej rodiny a bol som vychovávaný s veľkou láskou svojimi rodičmi. Bol

som vedený k viere už aj preto, že môj otec bol 36 rokov kurrátorom zboru. Bol som vychovávaný jednak slovom, ale aj tým čo som videl u svojich rodičov ako sa chovali v rôznych životných situáciách. To isté som sa snažil aj ja odovzdať svojim deťom. Viedol som ich k viere, poslušnosti, čestnosti. Snažil som sa im byť dobrým otcom, ale chcel som im byť aj kamarátom. Moji synovia mali to šťastie že vyrastali v dvojgeneračnej rodine a mohli prijímať napomenutia ako od nás rodičov, tak aj od starých rodičov. Dnešným otcom odporúčam svoje deti nadovšetko milovať, ale aj keď žijeme v prehnane demokratických pomeroch pamätať na slova: „Kto šetrí palicu, nenávidí syna, kto ho však miluje, včas ho vychováva“ (Prísľ 13,24).

(Dokončenie zo str. 1)

ktorý sa mohol rozbehnúť tiež vďaka maďarskej vláde. Tento projekt zabezpečil vybudovanie 16 materských škôl a 4 detských jasli. V závere podal informáciu o oslavách 500. výročia reformácie.

Po hlásení biskupa nasledovala výročná správa o činnosti Ústredia diakonie, ktoré predostrela synodálom riaditeľka **Henrietta Ibos**. V správe sa okrem iného hovorilo o domácej opatrovateľskej službe, o prípravných kurzoch na túto službu,

ďalej o celocirkevnej zbierke, ktorá pomohla tejto pomáhajúcej službe, vyhlásenej na základe uznesenia Synodnej rady.

Správu o činnosti Oddelenia cirkevnej hudby zostavila a predostrela Synode riaditeľka **Kinga Süll**: v uplynulom lete po 23.-krát zorganizovali školenie kantorov s 21 účastníkmi, úspešnú kantorskú skúšku zložil 1 účastník. Uskutočnili sa stretnutia spevokolov, celoštátna spevácka súťaž a vyšlo CD speváckeho zboru Fireszu Cantate Domino. Ako ukončenie trojročného projektu cirkevnej hudby bol zorganizovaný deň Sola Schola, na ktorom sa zúčastnili cirkevné spevokoly a speváci cirkevných zborov, ktorých srdcovou záležitosťou je cirkevný spev. V lete pripravili tábor detských spevokolov, a ich programy obohatil aj 10-kolový hudobný kvíz, ako aj odborné školenie pre kantorov slovenských cirkevných zborov.

O reformovanom vzdelávaní v roku 2017 pripravila hlásenie synodná radkyňa pre všeobecné vzdelávanie **Enikő Édes**. Bolo školenie o starostlivosti o talenty pre maďarských reformovaných pedagógov, pri príležitosti 500. výročia reformácie reformovaná recitačná súťaž v prednese poézie a prózy, pu-

tovná výstava o histórii škôl a stretnutie reformovaných detí pre mladých účastníkov reformovaného náboženstva.

S činnosťou Reformovaného Teologického inštitútu J. Calvina oboznámil riaditeľ **Attila Lévai**. Teologickú knižnicu, ktorú spravuje Inštitút, sprístupnili pre študentov teológie, pre duchovných i pre verejnosť a v uplynulom roku zorganizovali viacero medzinárodných podujatí v spolupráci s Reformovanou teologickou fakultou Univerzity Jánoša Selyeho.

O činnosti Zväzu reformovaných žien na Slovensku informovala predsedníčka **Szilvia Györky**. Dvakrát zorganizovali celoštátnu, a 3-krát seniorátnu konferenciu pre ženy.

Správu o činnosti Fireszu zostavil riaditeľ **Miklós Kiss**. Predložil ju synodál **István Tirpák**. Vykonal voľby na celoštátnej i regionálnej úrovni. Oslávili 25 výročie vzniku Fireszu, odovzdali Maďarské reformované centrum v Košiciach a rozšírilo sa detské a mládežnícke centrum Fireszke v Bátorových Kosihách. Uskutočnili sa tábory, víkendovky pre spolupracovníkov aj pre tínedžerov, vzdelávania učeníkov, denné tábory KOEN. Duchovných, ktorí sa podieľali na príprave táborov KOEN, zožali pochvalu od členov Synody. Poverený riaditeľ Zväzu maďarských presbyterov na Slovensku **Vince Fekete** informoval, že v uplynulom roku nebola požiadavka na vzdelávanie presbyterov. Skonštatoval, že ako poverenému predsedovi sa mu za 3 roky nepodarilo zaktivizovať presbyterov 7 maďarských seniorátov s cieľom služby Zväzu. Správu o organizácii Missio Reformata za minulý rok predložil hlavný synodný radca **Sándor Molnár**. Povedal, že svoju pozornosť upriamili predovšetkým na znevýhodnených – na rómske etnikum a na obyvateľov ústavov na výkon trestu a ich rodinných príslušníkov. Informáciu o väzenskej misii, o pravidelných návštevách rodinných príslušníkov odsúdených, o mládežníckom tábore a o slovenských i medzinárodných vzťahoch pripravila podrobnú správu vedúca misie **Éva Antala**.

Zsuzsanna Tóth, koordinátorka cigánskej misie hovorila o školeniach, táboroch, o práci podporovanej misijnou organizáciou HEKS v cirkevných zboroch – Veľký Blh, Slavec, Vidová, Veľký Horeš, Čata – podala podrobnú správu.

O kultúrnom a vzdelávacom stredisku, ktoré začalo svoju činnosť 1. apríla 2017, informoval taktiež hlavný synodný radca **Sándor Molnár**. Podľa finančnej správy malo centrum príjmom 185 430 eur a výdavok 47 525 eur. Z príjmu podporili prázdninový biblický týždeň, školenie kantorov, činnosť Teologického inštitútu J. Calvina, oslavy 25. výročia činnosti Fireszu, seniorátne rodinné dni, ako aj vydanie CD nosiča spevokolu Fireszu pod názvom „Objíma ma“.

V uplynulom roku organizovala nezisková organizácia RE-MI-DIA letné tábory, doškoľovania, misijnú prácu s mládežou, víkendovku pre mládež, konferenciu reformovaných rodín a benefičný ples. Medzi ich diakonické služby patrili prípravy stretnutí seniorov a podpora Krízového centra v Pribeníku.

Po schválení správ o činnosti ešte prišiel rad na výklad zákona a zasadnutie Synody bolo ukončené modlitbou **Istvána Borosa** a **Dávida Vargaestóka**.

Ibolya Iski

Seniorátne valné zhromaždenie.

Dňa 5. mája sa v Bratislave konalo seniorátne valné zhromaždenie Bratislavského reformovaného seniorátu, na ktorom sa zúčastnil generálny kurátor Vince Fekete, ako aj biskup László Fazekas.

Verejný život. Dňa 8. mája bol aj biskup našej cirkvi pozvaný na ustanovujúcu schôdzu maďarského parlamentu, na ktorej poslanci zložili prísahu a bol zvolený predseda parlamentu László Kövér. Aj 10. mája bol László Fazekas v maďarskom parlamente, keď zložil prísahu predsedu maďarskej vlády Viktor Orbán.

Projekt materských škôl. Na biskupskom úrade v Komárne dňa 17. mája rokovoval biskup László Fazekas, zástupca biskupa Róbert Géresi a hlavný synodný radca Sándor Molnár so zástupcami cirkevných zborov a plánovateľmi 3 maďarských západných seniorátov (Šamorín, Komárno, Martovce, Chotín, Pribeta, Marcelová, Želiezovce a Levice), ktoré sa zapojili do projektu materských škôl. Dňa 18. mája sa v budove Maďarského reformovaného centra v Košiciach konalo rokovanie s predstaviteľmi cirkevných zborov Košice, Rožňava, Moldava nad Bodvou, Kráľovský Chlmec, Tornaľa a Veľké Kapušany.

Prednáška. Dňa 22. mája v Komárne na konferencii organizovanej združením pre hornozemskú mládež Femit mal prednášku biskup László Fazekas pod názvom: V zdravom tele zdravý duch.

Generálny konvent. V dňoch 23.-24. sa v Lillafürede konalo nasledujúce zasadnutie Generálneho konventu, na ktorom našu cirkev zastupoval biskup a zástupca generálneho kurátora Ferenc Porubán. Na zasadnutí sa hovorilo o významných zasadnutiach tohto roka, o rozpočte, o spolupráci s diasporami, o zákone o ochrane osobných údajov a o oslave jednoty Maďarov, žijúcich v Karpatskej kotline. Pripravilo sa tiež plenárne zasadnutie Generálneho konventu, ktoré sa konalo na tom istom mieste v dňoch 24.-25. mája. Na pléne boli zastúpené senioráty maďarských cirkví Karpatskej kotliny. Odznelo aj viacero prednášok. Medzi inými Dénes Dienes predstavil dejiny Predtiského reformovaného seniorátu, Éva Nagy, rod. Kusnyír hovorila o tých výzvach, ktorým musela Maďarská reformovaná cirkev čeliť v rokoch I. svetovej vojny, a Dezső Buzogány hovoril o náboženskej slobode vzhľadom na sedmohradské cirkevné zbory. Jednotlivé komisie tiež informovali o svojej práci a ústavný sudca z Rumunska Attila Varga hovoril o uskutočňovaní Minority SafePack. Docent Dávid Csorba predstavil pútnickú cestu formujúceho sa galejníka. V druhý deň rokovania medzi prítomných zavítal aj abdikujúci minister Zoltán Balog, ktorý pozdravil plénum, a plénum sa mu poďakovalo za ministerskú pomoc. Členovia zasadnutia prijali Záverečnú deklaráciu a skončilo sa slávnostnou bohoslužbou v kostole v Diósgyőri, kde kázňou Božieho slova slúžil biskup reformovanej kalvínskej maďarskej cirkvi v Chorvátsku Péter Szenn. Naša cirkev bola bez zvyšku zastúpená predstaviteľmi jednotlivých seniorátov.

V zastúpení. Dňa 25. mája sa v Budapešti konal sviečkový sprievod, na čele ktorého bol biskup našej cirkvi László Fazekas a organizátor Gergely Böszörményi. Putujúci sprievod za spevu spevníkových piesní došiel ku kostolu na Kalvínovom námestí, kde deň ukončil biskup László Fazekas službou Slova.

Most lásky. Dňa 25. mája sa Most lásky začal v Reformovanom cirkevnom zbore v Šamoríne. Úvodnú pobožnosť mal senior Alfréd Somogyi. Po nej nasledoval koncert opernej speváčky Réky Kristóf. Za moderovania miestneho duchovného Andrása Györgya sa diskutovalo o poslaní a o prijatí zodpovednosti zaň. Jej účastníkmi boli veľvyslanci Mostu lásky na Hornej zemi: operná speváčka Réka Kristóf, športovec a maratónec Péter Hodossy a riaditeľka Ústredia diakonie Henrietta Ibos.

Ďakovná bohoslužba. V Reformovanej kostole v Chotíne dňa 27. mája vzdali vďaka predstavitelia Bratislavského, Komárňanskeho a Tekovského reformovaného seniorátu za výstavbu a práce, vykonané v týchto seniorátoch, ktoré sa vykonali za pomoci Vlády Maďarska. Na ďakovnej bohoslužbe sa zúčastnila riaditeľka Oddelenia pre národnú politiku Marianna Pathó, ktorá prečítala list štátneho tajomníka Árpáda Jánosa Potápiho. Božie slovo zvestoval biskup László Fazekas.

Ďakovná bohoslužba. V Reformovanej kostole v Chotíne dňa 27. mája vzdali vďaka predstavitelia Bratislavského, Komárňanskeho a Tekovského reformovaného seniorátu za výstavbu a práce, vykonané v týchto seniorátoch, ktoré sa vykonali za pomoci Vlády Maďarska. Na ďakovnej bohoslužbe sa zúčastnila riaditeľka Oddelenia pre národnú politiku Marianna Pathó, ktorá prečítala list štátneho tajomníka Árpáda Jánosa Potápiho. Božie slovo zvestoval biskup László Fazekas.

Ďakovná bohoslužba. V Reformovanej kostole v Chotíne dňa 27. mája vzdali vďaka predstavitelia Bratislavského, Komárňanskeho a Tekovského reformovaného seniorátu za výstavbu a práce, vykonané v týchto seniorátoch, ktoré sa vykonali za pomoci Vlády Maďarska. Na ďakovnej bohoslužbe sa zúčastnila riaditeľka Oddelenia pre národnú politiku Marianna Pathó, ktorá prečítala list štátneho tajomníka Árpáda Jánosa Potápiho. Božie slovo zvestoval biskup László Fazekas.

Ďakovná bohoslužba. V Reformovanej kostole v Chotíne dňa 27. mája vzdali vďaka predstavitelia Bratislavského, Komárňanskeho a Tekovského reformovaného seniorátu za výstavbu a práce, vykonané v týchto seniorátoch, ktoré sa vykonali za pomoci Vlády Maďarska. Na ďakovnej bohoslužbe sa zúčastnila riaditeľka Oddelenia pre národnú politiku Marianna Pathó, ktorá prečítala list štátneho tajomníka Árpáda Jánosa Potápiho. Božie slovo zvestoval biskup László Fazekas.

KALVÍNSKE HLASY

Úradný orgán Reformovanej kresťanskej cirkvi na Slovensku. Adresa vydavateľa: Jókaiho 34, 945 01 Komárno.

IČO: 00179191.

Vychádza mesačne.

Šéfredaktor: László Fazekas

Redaktori: Lucia Kis, Andrea Korečková (andrea.koreckova@gmail.com)

Preklad a jazyková korektúra:

Erika Domonkošová

Sekretárka a distribútorka: Lucia Kis
Predplatné prijíma každý reformovaný farský úrad i redakcia.

Predplatné na jeden (kalendárny) rok: 3,60 eur.

Distribúciu vykonáva redakcia:

930 10 Dolný Štál 386

E-mail: kh@reformata.sk

Telefón: 031/55 90 141

Redakcia došlé rukopisy nearchivuje a nevracia, vyhradzuje si právo na ich odbornú úpravu.

Uzávierka je 15. dňa v mesiaci.

Tlačiarenská príprava: Lukács Kis

Tlač: Reproffset, Dunajská Streda

ISSN: 1335-3713

Evidenčné číslo: EV 3627/09

Letné biblické tábory 2018**Červenica**

Termíny turnusov:

dorast (od 12 do 17 rokov) 1.-7.7.2018

deti do 13 rokov 8.-14.7.2018

deti do 13 rokov 15.-21.7.2018

Účastnícky poplatok: prihlásenie sa do 15.6.2018 – 70 € alebo prihlásenie sa po 15.6.2018 – 77 €. Zlavy: súrodenecká – 10 € na každé dieťa; vlastný spacák – 5 € na dieťa. Spoločná doprava autobusom bude zabezpečená po trase: Michalovce–Sečovce–Bidovce–Košice–Červenica a späť. Doprava je zdarma.

Ubytovanie všetkých detí bude zabezpečené na posteli. Strava je 5 krát denne. Prihlásenie je možné prostredníctvom prihlášky alebo online prihlásením na www.remidia.sk.

Oznam

Jozef a jeho bratia je názov ďalšieho ročníka letných biblických táborov na Borde organizovaných pod záštitou organizácie Carmel centrum n.o. Srdečne pozývame všetky deti a dorastencov na dva turnusy, ktoré sú vekovo rozdelené na:

– Vek 12+ v termíne od 22. júla do 28. júla 2018

– Vek 7–11 rokov v termíne od 29. júla do 3. augusta 2018.

Cena pobytu je 65 eur, zahŕňa ubytovanie, stravu 5 krát denne, pomôcky.

Viac informácií a registračné formuláre nájdete na stránke www.carmel.sk, prípadne u Zuzany Némethovej na tel. číslo 0907563982.